

90-ті РОКОВИНИ ГОЛОДОМОРУ-ГЕНОЦИДУ

Володимир БУГРОВ

Ректор Київського національного університету
ім. Шевченка

Пане Президенте, шановні колеги!

Голодомор 1932–1933 років, дев'яносту річницю якого в скорботі споминає український народ у ці дні, є раною, яка кровоточить крізь покоління. Географія та масштаби трагедії жахають. За ними криється не просто один з епізодів в історії українського народу, який став жертвою радянського економічного експерименту. Це історія про бажання його тотального знищення, історія сотень тисяч невідомих могил, в яких лежать останки цілої генерації українців – хліборобів, справжніх господарів своєї землі, носіїв глибокої національної культури.

В ці дні повномасштабної російсько-української війни тема Голодомору набуває нового усвідомлення та переосмислення. Саме в дев'яності роковини трагедії весь український народ, на жаль, опинився віч-на-віч зі своїм екзистенційним ворогом, який робить все для того, щоб його знищити. І знову ми є свідками масових вбивств українських громадян в Бучі, Гостомелі, Бородянці, Маріуполі, Ізюмі, Тростянці та інших містах і селах України тільки через те, що вони були українцями. Сучасна Росія, політичне керівництво якої неодноразово заявляло про наслідування нею радянської спадщини, перебрало й “культуру терору”, за допомогою якої намагається втілити власні хворі амбіції в новій геополітичній дійсності.

Можливо хід історії другої половини ХХ ст. мав би зовсім інший вигляд, якби радянське зло було вчасно покаране. Якби світ не відвертався від правди про померлих від голоду на вулицях українських міст і сіл. Якби міжнародні журналісти добросовісно виконували свою роботу, а не творили псевдореальність. Якби міжнародна політична спільнота проявила мужність і назвала у далеких 1930-х рр. речі своїми іменами, а не піддавалася спотвореним наративам дійсності. Власне, в усіх випадках йдеться про сповідування моральних принципів, про відстоювання гідності людського життя та засудження тих наративів, які його нівелюють.

Голодомор 1932–1933 років виявився безпрецедентним явищем. Він трапився в найбільш аграрній частині Європи саме у той час, коли її жителі смакували борошном з української пшениці. Здавалося б, як таке могло трапитися? Для чого потрібні такі економічні експерименти, ціна яким життя мільйонів людей, зламані людські долі? Відповіді на них знайшли місце в сотнях наукових досліджень, вони проговорені на різноманітних наукових заходах, зокрема і тих, які ініціювалися Всеукраїнською правозахисною організацією “Меморіал”. Сьогодні, коли добігає другий рік повномасштабному вторгненню Росії на

Україну, тема Голодомору набуває набагато глибшого переосмислення. Це тема, яка стосується не просто трагедії, але проливає світло на відродження українського народу. Особливо символічним є той факт, що відзначення 90-х роковин Голодомору 1932–1933 років ми сьогодні здійснюємо в стінах головної української святині – Києво-Печерської Лаври. Це є яскравим свідченням того, що правда перемагає неправду, як і життя перемагає смерть.

Слава Україні!